

zaken, *Lord Halifax*. Londen was in die prille mei-ochtend nog doodstil. De bevolking van de miljoenenstad sliep.

Op dat vroege uur was evenwel in het omstreden Den Haag een ieder al klaar wakker. Duitse vliegtuigen ronkten boven de stad, luchtafweergeschut dreunde, luchtdoelmitrailleurs gaven ratelend hun vuurstoten af, hier en daar kwamen scherven van luchtdoelgranaten kletterend op het plaveisel neer – het was onder de begeleiding van dit oorlogsgeweld dat de ministers omstreeks vijf uur naar de woning van de minister-president reden: Albarda, van Boeyen en Bolkestein, Dijkhoorn, Gerbrandy en van Kleffens, Steenberghe, van den Tempel en Welter – hun levensloop en persoonlijkheid schetsten wij beknopt in ons eerste deel. In hun kring had evenwel twee dagen vóór de Duitse aanval een nieuweling zijn intrede gedaan waardoor de ministerraad van tien tot elf leden uitgebreid was.

Mr. M. P. L. Steenberghe, minister van economische zaken, was in de herfst van '39 overwerkt geraakt; hij had toen al overwogen, een deel van zijn taak aan zijn secretaris-generaal (die dan minister zou worden) over te dragen; dat was op bezwaren gestuit; Steenberghe was een poos met vakantie gegaan, dreigde na terugkomst opnieuw onder zijn zware last te bezwijken – toen was de knoop doorgehakt¹ en op 8 mei was Economische Zaken gesplitst in een departement van handel, nijverheid en scheepvaart met Steenberghe als minister; landbouw en visserij waren toevertrouwd aan een nieuwe minister, de al bedoelde secretaris-generaal van wat toen nog het ongesplitste departement was, mr. dr. Arie Adriaan van Rhijn.

Van Rhijn was in oktober 1892 als zoon van een hoogleraar in de theologie te Groningen geboren. Daar en in Utrecht had hij rechten en staatswetenschappen gestudeerd. Na enkele andere functies uitgeoefend te hebben, was hij in '28 referendaris geworden bij het departement van sociale zaken, in '32 secretaris-generaal van economische zaken. Hij was lid van de Christelijk-Historische Unie (de partij van de Geer), lid ook van haar dagelijks bestuur; hij behoorde er tot wat men de zich langzaam aftekenende 'linkervleugel' zou kunnen noemen: een vleugel die een veel actiever conjunctuurbeleid voorstond dan Colijn of de Geer voor hun verantwoording durfden nemen. Het nationaal-socialisme had hij reeds in '30 en '31 in verscheidene publikaties principieel veroordeeld. Hij was, zeven-en-veertig jaar oud, een man met veel sociaal gevoel, uitermate ervaren in de wetgeving op sociaal en economisch gebied, scherpzinnig ook, welwillend, zeer irenisch – en nooit werd in

¹ A. A. van Rhijn, 28 nov. 1955. Met deze beknopte vermeldingen bedoelen wij de mededelingen die de genoemde personen ons op de aangegeven data gedaan hebben.